

Dokument č. 100

List J. Vojtaššáka z 13. marca 1947 slovenským biskupom o návrhu I. Pietora na program katolíckej politickej strany.

Biskupský úrad v Spišskej kapituli

Spiš.(ská) Kapitula, 13. marca 1947
Číslo: 556/1947

Všetkým najdôstojnejším Bisk.(upským) Ordinariátom!

Dr. Ivan Pietor, minister dopravy, ktorý bol zvolený pri voľbách do ÚNZ za DS krídla katolíckeho, ako všetkým najdôst.(ojnejším) bisk.(upským) Ordinariátom, aj tunajšiemu poslal na dobrozdanie a prípadné poznámkovanie náčrt, ktorý by mal byť námetom k vypracovaniu programu pre volenú skupinu slovenskej katolíckej inteligencie a pre všetky tie slovenské politické strany, ktoré sú ochotné hájiť záujmy slovenských katolíkov. Ďalej by mal byť námetom ako zložka pre „vypracovanie skutočne hodnotného memoranda“, ktorý „po novom schválení najd.(ôstojnejším) biskupským zborom by mal byť publikovaný...“ Predovšetkým poznamenávame, že biskupský zbor slovenský nemôže predkladať politickým stranám politický program, ani takej politickej strane, ktorá by sa prezentovala s „katolíckym“ prímrenom a predkladala najkatolíckejšiu formulu svojho programu. Programom - aj politickým - slovenského biskupského zboru je jedine program KA (Katolícka akcia) a jeho uvádzanie do politického života, aj na poli politiky. - Popri tom, mohol by však zaujať kritické stanovisko k programu politickej strany, ktorá to má najbližšie, ani nie tak programom, ako viac katolíckym charakterom jednotlivcov, ktorí sú uskutočňovateľmi katolíckych záujmov, hlásaných programom.

Dr. Ivan Pietor, podľa mojej skromnej mienky, nie je tou osobnosťou, ktorá by mohla zaručovať slovenským katolíkom dosiahnutie ich katolíckych práv a katolíckych záujmov v niektorej politickej strane.

Potvrdzuje to doterajšia skúsenosť. Ministri, poslanci, väčšinou všetci volení katolíckmi pri minulých voľbách, podnes ničoho, ani najmenšieho nedokázali na odčinenie tých krívd a nepravostí, ktorých sa dopustili revolučné vládne kruhy na katolíckych právach a katolíckoch Slovenska. Takíto však nemajú práva zástupcom katolíckej cirkvi držať prednášky, dokonca predkladať im svoje, vo veľkej miere mylné a zo stanoviska objektivity aj nepravdivé názory - za program. - Slovenskí katolíci a ich biskupi mohli by prijať z predloženého náčrtu najviac ak tú stať, ktorá je na strane 10 - 11 pod záhlavím „Cirkev a štát“.

Politický program pre 80% Slovákov katolíkov musia vypracovať katolícki laickí politici, ktorí úprimne zmýšľajú aj s katolíckou cirkvou aj so Slovenskom, ktorí sú svojej cirkvi srdcom oddaní, ale aj Slovensku. Ktorí v roku 1944 nijakého „slovenského národného povstania“ nepoznajú - a ešte k tomu „spontánneho“ - lebo to je ten najväčší švindľ a klam, akým chce niekto ospravedlniť a zahľadiť to najväčšie nešťastie a hanbu, aké kedy Slovák a národ slovenský v jeho dejinách stihli. Katolíci slovenskí „slovenského národného povstania“ z roku 1944 nikdy a nikde nech nespomínajú ak nechcú, aby ich rozumný svet vysmial. K budúcim politickým voľbám musia sa katolíci ešte lepšie pripraviť, ako to bolo pri minulých.

1.- Výber kandidátov pre politickú stranu, na ktorú budú mať katolíci hlasovať, bude musieť byť rigoróznejší, nie zo samozvancov, hmotárov a karieristov.

2.- Také sa musia už teraz vyhľadať a títo nech zostavujú už teraz politický program pre stranu, ktorú budú môcť voliť aj katolíci.

3.- Táto politická strana, poľažne jej poslanci katolíci budú sa musieť podriaadiť duchovným poradcom strany, ktorých poradcov im pre katolícke otázky ustanoví biskupský zbor. Pred voľbami nás obliehali - i kňazov, aj ľud - rôzni karieristi, dnes sa nikto ani neukáže, aby sa opýtal, či je kto spokojný s jeho výkonom, alebo za čo bolo treba zasadiť. - Ako by všetko bolo v tom najväčšom poriadku.

S prejavom hlbkej úcty som

v Kristu oddaný
Ján Vojtaššák
biskup spišský

Archív Gréckokatolíckeho biskupstva, f. Gréckokatolícke biskupstvo, bežné spisy, Inv. č. 463, 1947, sign. 999.

Dokument č. 101

Správa okresného sekretariátu DS v Prievidzi o politickej situácii v okrese za marec 1947.

Prísne dôverné!!!

Politická situácia v okrese Prievidza
v posledných dňoch.

V súvisi s ukončením procesu Dr. Tisu pred Národným súdom v Bratislave a súvisi obžaloby na trest smrti obesením, nakoľko okres prievidzský má obyvateľstvo vo veľkej miere autonómneho presvedčenia t.j. bývalých ľudákov vzniklo v obyvateľstve silné roztrpčenie a znepokojenie. V obci Valaská Belá istý partizán komunista organizovaný v KSS začal organizovať podpisovú akciu v prospech Dr. Jozefa Tisu. Z príkazu ONV zúčastnení na podpisovej akcii boli tunajšou NB zaistení, nakoľko však súd nepovažoval podpisovú akciu za dôvod dostatočný k uvaleniu vyšetrovacej väzby, boli všetci ihneď prepustení.

V sobotu dňa 22.marca 1947 v súvislosti s akciami v ostatných okresoch došiel do Prievidze pohotovostný oddiel školy NB a pozatýkalo za asistencie tunajšej NB spolu 33 občanov v prievidzskom okrese. Zatknutí sú vo väčšine členmi DS napospol bývalí ľudáci. Z nich niektorí boli už odsúdení ľudovým súdom a trest si odpykali. Na druhý deň ráno o 3.hodine boli ihneď ráno odvezení nákladnými autami do pracovného tábora v Novákoch. V pondelok dňa 24. marca boli osemnásti z nich prepustení. Do dnešného dňa t.j. do 28.marca boli prepustení ďalší, takže t. č. sa v pracovnom tábore v Novákoch nachádza asi 8 občanov z tunajšieho okresu.

Nakoľko zaistenci sami nedali k zatknutiu nijaký priamy podnet svojou činnosťou a nakoľko ako je už vyššie spomenuté občianstvo okresu je prevážne zmýšľania v prospech Dr. Tisu, vyvolala táto akcia medzi ľuďom veľké pobúrenie.

Ináč v okrese je pokoj, nakoľko obyvateľstvo je zastrašené.

V ONV ktorého predsedom je p. Peter Aniček, pravdepodobne v snahe zmeniť dojem vyvolaného Tisovou akciou bol tajomníkom KSS Jánom Svítkom podaný návrh, aby ONV zaslal Národnému súdu rezolúciu, aby Dr. Tiso bol potrestaný trestom smrti. Hoci